

Fremsat den 30. november 2023 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) og Astrid Carøe (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om en ny undersøgelse af gerningspersoner i voldtægtssager

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2023 at påbegynde en ny og opdateret undersøgelse af gerningspersoner i voldtægtssager, der kan præsenteres for Folketinget i indeværende folketingsår.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund

Der er behov for en ny undersøgelse af gerningspersoner i voldtægtssager, og det er der flere årsager til. Den væsentligste årsag er, at det bedste gældende vidensgrundlag for retligt arbejde er fra 2009. Det drejer sig om delrapporten »Voldtægt der anmeldes Del IV: Mændene«, der blev udarbejdet af Det Kriminalpræventive Råd på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Rigspolitiet fra perioden 2000-2002.

Som led i justitsministerens udspil om »Respekt for voldtægts ofre« fra januar 2016 blev der dog igangsat en gerningsmandsundersøgelse »Gerningsmænd og gerningssituationer i sager om voldtægt og andre seksualforbrydelser«, udarbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor, i april 2017. Denne undersøgelse hviler på tal fra 2010-2015, men det fremgår også, »at undersøgelsen er baseret på et forholdsvis spinkelt grundlag, og at resultaterne bør afprøves ved brug af et mere omfattende materiale, der muliggør mere raffinerede statistiske metoder«. 2017-rapporten skal derfor nok mere ses som en rapport, der giver nogle indikationer, men som stadig betyder, at der er brug for ny viden.

2009-undersøgelsen blev udarbejdet som en del af et bredere studie af de voldtægtssager, der blev anmeldt til politiet. Der er gennem den seneste årrække og siden udarbejdelsen af undersøgelse i 2009 og 2017 sket en række ændringer i anmeldelsesmønstrene, f.eks. i kølvandet på tendenser som metoo og samtykkeloven, der fremhæver behovet for en ny undersøgelse.

Desuden er der i forlængelse af Rigsadvokatens indskærpelse over for Rigspolitiet i 2016, jf. statsadvokatens gennemgang af voldtægtssager ved tilsynet i 2016, med hensyn til en uhensigtsmæssig praksis i forhold til registreringen af voldtægtsanmeldelser, sket en drastisk forøgelse i antallet af registrerede voldtægtsanmeldelser, jf. Retsudvalget alm. del – svar på spørgsmål 172 (folketingsåret 2019-20).

I forlængelse af undersøgelse i 2009 og 2017 er der sket en markant stigning i antallet af registrerede voldtægtssanmeldelser fra 398 i 2010 til 1.780 i 2022, jf. Danmarks Statistik. Derfor er der behov for en ny og opdateret undersøgelse af gerningspersoner i voldtægtssager og det er kun blevet mere nødvendigt, for at det eksisterende vidensgrundlag også er repræsentativt for det samfund, det forsøger at beskrive.

Da udviklingen i antal registrerede voldtægtsanmeldelser nødvendigvis må afspejle en ændring i, hvilke voldtægtssager der nu også bliver efterforsket af politiet, må det formodes også at afspejle en ændring i, hvilke gerningspersoner der er i fokus i efterforskningen.

Udgangspunktet bag dette forslag er, at ovennævnte ændringer i de grundlæggende forhold for undersøgelse i 2009 og 2017 ikke afspejler den nuværende tilstand i efterforskningen af gerningspersoner i voldtægtssager, og at

undersøgelse i 2009 og 2017 ikke kan antages at være retvisende for den nuværende samfundstilstand.

Der er siden undersøgelse i 2009 og 2017 sket ændringer i straffelovens paragraffer om voldtægt, ligesom befolkningens syn på, hvornår noget konstituerer en voldtægt, har ændret sig. Et af resultaterne af disse ændringer er den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse fra 2020. Undersøgelser foretaget, siden samtykkeloven trådte i kraft den 1. januar 2020, har dog vist, at fire ud af ti unge mænd har svært ved at afgøre, om der er det fornødne samtykke til sex, jf. »Ny undersøgelse: Mange danskere er i vildrede med samtykke til sex«, Det Kriminalpræventive Råd, den 18. september 2023. Siden den nye samtykkelov har konsekvensen været, at billedet af gerningspersonerne, der tegnes i undersøgelse i 2009 og 2017, ikke nødvendigvis afspejler det nutidige billede af, hvem der anmeldes i voldtægtssager.

Foreningen Voldtægts ofres Vilkår, der har tæt kontakt til ofrene i voldtægtssager, vurderer, at metoo-bølgen har ændret anmeldelsesmønstret siden 2009 og 2017. Erfaringen fra Center for Voldtægts ofre er også, at der i forbindelse med både metoo og samtykkeloven fra 2020 er sket en ændring i, hvilke sager der anmeldes som voldtægt, jf. »Mia Møller anmeldte ikke seksuelt overgreb: »Jeg havde gjort det i dag««, www.dr.dk, den 30. marts 2022. Det må derfor formodes, at ændringer i anmeldelsesmønstret kan have en betydning for det billede, der tegner sig af anmeldte gerningspersoner. Da grundlaget for den eksisterende undersøgelse på den måde har ændret sig, er behovet for en ny og opdateret undersøgelse vokset.

Samtidig viser en undersøgelse, at gerningsmænd, der dømmes for voldtægt, ofte har tidligere seksualforbrydelser på samvittigheden. Det øger behovet for at få mere viden, der kan forebygge voldtægter, jf. »Over halvdelen af voldtægtssigtede er tidligere sigtet for en seksualforbrydelse«, www.dr.dk, den 15. februar 2018.

I og med at politi og myndigheder fortsat kun kan arbejde ud fra den forældede 2009-undersøgelse og den utilstrækkelige 2017-undersøgelse, følger en række konsekvenser. For det første skader det forebyggelsen af voldtægter, da det forældede og /eller utilstrækkelige vidensgrundlag risikerer at danne rammen for et forkert beslutningsgrundlag. For det andet besværliggør det forældede vidensgrundlag mulige forbedringer i efterforskningen af voldtægter. For det tredje risikerer man at overse risikofaktorer hos potentielle gerningspersoner og væsentlige ændringer i kriminalitetsmønstre og dermed evnen til at forebygge voldtægter fremover.

SF foreslår derfor en ny og opdateret undersøgelse af gerningspersoner i voldtægtssager, så vidensgrundlaget, hvorved vi forebygger, kan opdateres.

Finansiering

SF forventer, at forslaget finansieres i regi af Justitsministeriets Forskningskontor inden for Justitsministeriets almin-

delige bevillinger eller alternativt finansieres via reserven til regeringsinitiativer.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en ny undersøgelse af gerningspersoner i voldtægtssager.

(Beslutningsforslag nr. B 88)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.